

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_ZSV_101
Předmět:	Základy společenských věd
Tematický okruh:	Člověk a právo
Autor, spoluautor:	Mgr. Dagmar Minaříková
Název DUMu:	Právo a právní věda, základní právní pojmy
Pořadové číslo DUMu:	01
Stručná anotace:	Seznámení se základními právními pojmy, se společenskými normativními systémy
Ročník:	4.
Obor vzdělání:	63-41-M/01 Ekonomika a podnikání 65-42-M/02 Cestovní ruch
Metodický pokyn:	Žáci si vytvářejí na základě prezentace poznámky
Výsledky vzdělávání:	Žák vysvětlí pojem právo, objektivní a subjektivní právo, pojem morálky a společenských norem.
Vytvořeno dne:	1. 3. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

ČLOVĚK A PRÁVO

ČLOVĚK A PRÁVO

PRÁVO A PRÁVNÍ VĚDA
ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ
POJMY

ČLOVĚK A PRÁVO

U Platona a Aristotela – v předsokratovské řecké filozofii – nacházíme úvahy o státu a právu.
Dlouhou dobu bylo vědecké právní myšlení spojeno s tvorbou práva (*v právu římském*).

Počátky právní vědy jako samostatného vědního odvětví – **11.století** – na italských univerzitách se *oddělilo zkoumání práva a jeho výuka od právní praxe*.

Od přelomu 18. a 19.století

- právní věda se naplno osamostatňuje
- zrodil se pojem lidských a občanských práv
(základní práva a svobody člověka a občana)
- dochází k postupné humanizaci trestního práva
- vznikají první kodifikace občanského práva ovlivněné osvícenskou teorií

Předmětem právní vědy jsou :

- Právní jevy, zejména právo, právní vztahy a subjektivní práva a povinnosti
- Vznik práva ve společnosti
- Tvorba práva jako normativního systému
- Společenské působení práva
- Chování člověka podle práva nebo proti právu
- Právní jazyk

ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ POJMY

Rozlišujeme právo na:

- **subjektivní právo** = právo osoby na něco, ve smyslu oprávnění (právo na život, právo na vzdělání apod.)
- **objektivní právo** = právo jako takové, tzn. právní řád, platné právo

Právo (ve smyslu objektivním) = obecný soubor pravidel, která organizují a řídí společnost.

Jejich dodržování je vynutitelné státem, nejsou-li pravidla dodržována (*jde o tzv. sankci*)

Právo je jeden ze společenských normativních systémů

Morálka = *sféra lidského chování a jednání pozorovatelná z hlediska etických hodnot*

- zvláště se týká rozlišení dobra a zla
- představuje souhrn mravních zásad a norem

Morálka může být **společenská, skupinová nebo individuální**.

Morálka předchází právu. Avšak není zločinu bez zákona.

Společenské normativní systémy

- morálka
- náboženské normy
- etické normy
- sportovní pravidla (normy)
- pravidla pravopisu
- ...
- PRÁVO (právní normy)

Příklady společenských norem a sankcí

Norma	Příklad	Sankce za porušení
morální	Soužití „na hromádce“ (muž+žena, 2 muži, 2 ženy)	Opovržení a pomluvy sousedů, rodiny
náboženská	Islám zakazuje zobrazovat boha	Smrt
etická	Starší podává ruku mladšímu, nadřízený podříz.	Považují vás za „burana“
sportovní	Hokej: naražení na hrazení	Vyloučení do konce zápasu
právní	Kdo jiného usmrtí, bude potrestán...	...odnětím svobody na 10 až 15 let (viz Trestní zákon)

Některé společenské normy, ale i normy právní se vyvíjí, aby mohly lépe reagovat na vývoj ve společnosti (*např. soužití partnerských dvojic stejného pohlaví bylo donedávna v ČR nepřijatelné*)

Společenské normativní systémy v různých částech světa se často výrazně liší.

Otázky k opakování:

1. Co je subjektivní právo?
2. Co je objektivní právo?

1. Co je subjektivní právo?

Oprávnění jednotlivce či právnické osoby chovat se určitým způsobem.

2. Co je objektivní právo?

Souhrn pravidel chování (soubor právních norem), závazných pro všechny členy společnosti.

Použitá literatura:

ČADOVÁ, Barbara, Jana PETRŽELOVÁ a Miroslava ČERMÁKOVÁ.
Maturitní otázky - občanský a společenskovední základ. 1. vyd.
Fragment, 2008, 224 s. ISBN 978-80-253-0600-0.